

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Аудіовізуального мистецтва та заочного навчання	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Аудіовізуального мистецтва	Рік навчання	4
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Вибіркова
Спеціальність	021 Аудіовізуального мистецтва та виробництва 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»	Семестри	8

Світло і композиція у операторському мистецтві

Семестр 8 (весна 2025)

27 січня – 5 квітня

Викладач	Алфьоров Андрій Миколайович, ст.викладач
Е-mail	aza5@ukr.net
Заняття	(за розкладом) - онлайн.
Адреса	к. 209, поверх 2, корпус 3, вул. Мистецтв 11
Е-пошта	aza5@ukr.net

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Офіційним каналом комунікації з викладачем є чат у меседжері **Телеграм** і тільки у робочі дні і робочий час. Умови спілкування: 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (скорочено — Осн Відео і монт); 2) в полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_імя_номер завдання*. Розширення: *текст* — *doc, docx, ілюстрації* — *jpg, pdf*. Окрім роздруківок для аудиторних занять, роботи для рубіжного контролю мають бути надіслані у чат викладача. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна не має обов'язкових передумов для вивчення.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна має обов'язкові передумови для вивчення — початковий рівень фотографування та початковий рівень осмислення сенсів і смислів візуальної культури.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Навчальна програма з дисципліни.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Додаткові навчальні матеріали, слайди, ілюстрації тощо можна запропонувати переглянути за посиланням (спеціальні навчальні сервіси у мережі Інтернет та групах у ФБ «Про АРТ: дизайн, архітектура, театр, кино», «Новини ХДАДМ» та ін.).

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ Блокнот для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, телевизор для перегляду з великим екраном не менш 40 дюймів по діагоналі) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Фотоапарат full HD з відеофункціями (або в першому періоді — смартфон з якістю full HD). Програми, необхідні для виконання завдань: Adobe Photoshop, Adobe Premier та ін. безкоштовні відеоредактори. Якісний Wi-Fi.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою дисципліни «Світло і композиція у операторському мистецтві» є визначення теоретичних та практичних основ виготовлення коротких аудіовізуальних творів для соціальних мереж; формування уявлення про використання зйомки на усіх етапах виробництва аудіовізуальних творів;

Завдання дисципліни полягають в ознайомленні з сучасними методами операторської зйомки при створенні творів відео-арту та соціальної с комерційної реклами; з тенденціями розвитку аудіовізуального мистецтва, вмінням аналізувати сучасні вітчизняні та міжнародні аудіовізуальні проекти з метою застосування приймів режисури та монтажу у власних проектах; здатність генерувати нові ідеї та ініціювати створення власних проектів;

Метою дисципліни «Основи фото-відео зйомки та монтажу» є підготовка до самостійного опанування навичок фотозйомки при натурному та штучному освітленні. Основна спрямованість дисципліни визначається необхідністю теоретичного осмислення та практичного опанування таких навичок для цілей аудіо-відео виробництва. **Завдання** дисципліни полягають в ознайомленні здобувачів з еволюційним поступом фотомистецтва і відеовиробництва у ХХІ ст., насамперед в царині операторських навичок. На практичних заняттях здобувачі формують уявлення про актуальні способи фото і відеозйомки та можливості композиційних рішень на всій площині кадру.

Дисципліна забезпечує спеціалізовані (фахові) компетентності: здатність провести фото та відеозйомки пейзажу, натюрморту, портрету та виявити технічні і технологічні знання з оптики, керування зйомочною і освітлювальною технікою.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 7. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10. Навички міжособистісної взаємодії.

Програмні результати навчання

ПРН 5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.

ПРН 17. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Основна спрямованість дисципліни визначається професійним аналізом актуальних проблем наукових досліджень в сфері фотомистецтва і відеовиробництва у ХХІ ст. Дисципліна вивчається протягом 8 -го семестру 4-го курсу 30 год. практичні заняття та 60 год. Самостійної роботи. Всього курс має 2 модулі та 4 теми.

Семестр 8

Робота оператора зі світлом

Тема 1. Вступ . Фізична природа світла. Розповсюдження світла. Поведінка світла на межі двох середовищ. Функції світла.

Тема 2. Характери освітлення в природі. Освітлення у сонячну погоду. Освітлення у пасмурну погоду. Освітленість об'єктів в умовах “режимного” освітлення. Зйомка з підсвіткою відбивачем на натурі.

Тема 3. Штучне світло. Устрій фотопавільонів . Види освітлювальних приладів. Принципи роботи зі світлом в інте'єрі.

Тема 4. Робота оператора зі світлом у павільоні. Види світла за напрямком. Види світла у операторській практиці (рисуюче, заповнююче , контрове , моделююче та фонове).

Композиція кадру

Тема 5. Композиція кадру (загальне поняття). Загальна площа кадру. Формати фотокадру. Кадрування. Геометричний центр кадру. Горизонт у кадрі.

Тема 6. Зони різкості. Глибина зображуваного простору на двувимірній площині екрану. Рівновага та нерівновага у кадрі. Симетрія та асиметрія в кадрі. Контраст . Ракурс. Точка зору (звичайна , висока , низька).

Тема 7. Лінійна композиція (головна лінія сходу , всі лінії сходу, перспектива). Тональна (повітряна) перспектива. Оптична перспектива. Кольорова перспектива. Передній план як підсилення перспективних побудовань.

Тема 8. Світлотональний акцент і єдність світлотонального рішення. Використання об'єктів з різним кутом поля зору (об'єктиви риб'ячий глаз *fish-eye* (надширококутні) , ширококутні , “нормальні” та телеоб'єктиви) для побудови композиції.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом практичних занять. Самостійна робота здобувача спрямована на закріплення практичних тем. Зміст самостійної роботи складає пошук

додаткової інформації та її аналіз, підготовка усних доповідей за темами дисципліни .

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Для отримання заліку достатньо пройти рубіжні етапи контролю у формі поточних перевірок процесу практичної роботи.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)		Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A+	98–100	Задовільно	64–74	D
			A	95–97		60–63	E
			A-	90–94	Незадовільно	35–59	FX
Добре	82–89	B		Незадовільно (повторне проходження)	0–34	F	
	75–81	C					

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять необхідно вимкнути звук мобільних телефонів як здобувачам, так і викладачу. За необхідності здобувач має спитати дозволу вийти з аудиторії (окрім заліку). Вітається власна думка з теми заняття, аргументоване відстоювання позиції.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Пропускати заняття без поважних причин недопустимо (причини пропуску мають бути підтвержені). Запізнення на заняття не вітаються. Якщо здобувач пропустив певну тему, він повинен самостійно відпрацювати її та на наступному занятті і відповісти на ключові питання.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Здобувачі зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні екзаменів тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час рубіжного контролю помічено списування, здобувач втрачає право отримати бали за тему. Якщо це відбулось в процесі заліку — здобувач отримує тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ: Здатність здійснювати операторську діяльність в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва.

РОЗКЛАД КУРСУ

Осінній семестр

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
За розкладом	1	практич	Вступ . Фізична природа світла. Розповсюдження світла. Поведінка світла на межі двох середовищ. Функції світла.		Не передбачений	
За розкладом	2	практич	Характери освітлення в природі. Освітлення у сонячну погоду. Освітлення у пасмурну погоду. Освітленість об'єктів в умовах "режимного" освітлення. Зйомка з підсвіткою відбивачем на натурі.		Не передбачений	
За розкладом	3	практич	Штучне світло. Устрій фотопавільонів . Види освітлювальних приладів. Принципи роботи зі світлом в інте'єрі.		Не передбачений	
За розкладом	4	практич	Робота оператора зі світлом у павільоні. Види світла за напрямком. Види світла у операторській практиці (рисуюче, заповнююче , контрове , моделююче та фонове).		Не передбачений	
За розкладом	5	практич	Композиція кадру (загальне поняття). Загальна площа кадру. Формати фотокадру. Кадрування.		Не передбачений	

			Геометричний центр кадру. Горизонт у кадрі.			
За розкладом	6	практич	Зони різкості. Глибина зображуваного простору на двувимірній площині екрану. Рівновага та нерівновага у кадрі. Симетрія та асиметрія в кадрі. Контраст . Ракурс. Точка зору (звичайна , висока , низька).		Не передбачений	
За розкладом	7	практич	Лінійна композиція (головна лінія сходу , всі лінії сходу, перспектива). Тональна (повітряна) перспектива. Оптична перспектива. Кольорова перспектива. Передній план як підсилення перспективних побудовань.		Не передбачений	
За розкладом	8	практич	Світлотональний акцент і єдність світлотонального рішення. Використання об'єктів з різним кутом поля зору (об'єктиви риб'ячий глаз <i>fish-eye</i> (надширококутні) , ширококутні , “нормальні” та		перегляд	

			телеоб'єктиви) для побудови композиції.			
				30		
				ГОД		
Тема	Форма звітності		Бали			
1	Поточний контроль		0–20			
2	Поточний контроль		0–20			
3	Поточний контроль		0–20			
4	Поточний контроль		0–40			
	Всього балів		100			

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали			Критерії оцінювання
	0–20	0–40	
A+	20	40	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали та приклади за темою. Відповів на додаткові питання. Розширив роботу до рівня тез до конференції. Подача акуратна, без помилок
A	17–19	37–39	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал теми, надав додаткові матеріали за темою. Подача акуратна, без помилок
A-	16	36	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал теми, подача акуратна, без помилок
B	12–15	32–35	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив декілька незначних помилок
C	8–11	22–31	Здобувач в повному обсязі опанував матеріал теми, але зробив значні помилки, є невеликі проблеми з форматуванням
D	4–7	10–21	Здобувач не в повному обсязі опанував матеріал теми, робота виконана на недостатньому рівні із значними недоліками (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, відсутність творчого підходу тощо), наявні проблеми з форматуванням
E	1–3	1–9	Здобувач в недостатньому обсязі опанував матеріал теми, виконана робота має багато значних недоліків (недостатньо розкрита тема, малий обсяг, невідповідність завданню, невчасна подача виконаної роботи, неохайність подання тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність здобувача під час семінарських занять (3), виступ на конференції, виконані в межах дисципліни (5–8), а також участь у житті групи (1–3). Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Розширений список літератури наведено у методичних матеріалах. Також на заняттях викладач може порекомендувати додаткові джерела інформації.

Базова

1. Волинець М.М. , Професія — оператор. _- Аспект пресс. : К, 2004.

Допоміжна

1. Алфьорова З. І. Проблема переосмислення методологічних засад як смисловий стрижень сучасного мистецтвознавства // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Знакові постаті вітчизняної гуманітаристики у національно-культурному самоствердженні України «Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (25 травня 2017 р.) — Київ, 2017. — С. 11

1. **Криволапов М. О.** Про мистецтво та художню критику України ХХ століття: Вибрані статті різних років. Кн. І: Формування та розвиток національної мистецької школи і мистецтвознавчої науки в Україні ХХ століття / ІПСМ АМУ. К.: Видавничий дім А+С, 2006. , 268 с.: іл.
2. **Нариси з історії образотворчого мистецтва України ХХ століття** / ІПСМ АМУ; Ред.-упоряд. О. О. Авраменко; Редкол.: В. Д. Сидоренко (голова), О. О. Авраменко, В. Я. Даниленко та ін.: У 2 кн. — К.: Інтертехнологія, 2006. Кн. 1. 544 с.: іл.
3. **Нариси з історії образотворчого мистецтва України ХХ століття** / ІПСМ АМУ; Ред.-упоряд. О. О. Авраменко; Редкол.: В. Д. Сидоренко (голова), О. О. Авраменко, В. Я. Даниленко та ін.: У 2 кн. — К.: Інтертехнологія, 2006. Кн. 2. 656 с.: іл.
4. **Нариси з історії українського дизайну ХХ століття**: Збірник статей / ІПСМ НАМ України; За заг. ред. акад. М. І. Яковлева; Редкол.: В. Д. Сидоренко (голова), А. О. Пучков, О. В. Сіткарьова та ін. – К. : Фенікс, 2012., 256 с. : іл.
5. **Сидоренко В. Д.** Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань: Розвиток візуального мистецтва України ХХ–ХХІ століть / ІПСМ АМУ. К.: ВХ[студіо], 2008. ,188 с.: іл.
6. Сидоренко В.Ф. Эстетика проектного творчества.- М.: ВНИИТЭ, 2007. -136 с.
7. **Смирна Л. В.** Століття нонконформізму в українському візуальному мистецтві: Монографія / Ін-т проблем сучасного мистецтва НАМ України , Київ: «Видавництво «Фенікс», 2017, 480 с.
8. Fiske J. Key concepts in communication and cultural studies. London, New York: Routledge,1994.